

ĐỌC SÁCH:

Con đường tuổi trẻ*

Daisaku Ikeda là Chủ tịch Hội Saka Gakkai Quốc tế, ông nổi tiếng với vai trò là một trong những người hoạt động tích cực cho sự tiến bộ và phát triển của giới trẻ hôm nay. Từ thực tế đang có: *"nhiều người trẻ tuổi tràn đầy hi vọng và nhiệt huyết, song những người khác mà tôi tình cờ gặp thì lại có vẻ như trĩu nặng những ưu phiền nào đó"* - như chính ông đã tâm sự - điều này khiến ông xác định mục đích của mình là giúp cho người trẻ tìm thấy hi vọng và lòng tin vào tương lai của họ. Mục đích đó đã tạo nên các nỗ lực của Ikeda trong hoạt động giáo dục và định hướng xã hội đối với giới trẻ mà cuốn sách "Con đường tuổi trẻ" là một biểu hiện của trách nhiệm đó.

Bắt đầu từ gia đình và các quan hệ bạn hữu, rồi mở rộng phạm vi quan sát và phân tích sang các chủ đề về tình yêu, sự học tập, hoạt động làm việc, mối liên hệ giữa ước mơ và mục đích, Ikeda đã đề cao vai trò của lòng tự tin và lòng từ ái... Những vấn đề này được xem xét từ Bức tranh toàn cảnh của đời sống hiện đại, trong đó vai trò của cá nhân, của quyền con người không tách rời với các chuyển động của đời sống kinh tế, chính trị văn hóa thế giới.

Điều đặc sắc là, các vấn đề phức tạp của giới trẻ trong thế giới hiện đại đã được ông phân tích với các quan sát sinh động của đời sống thường ngày bằng quan điểm của triết học phát triển trong sự chuyển động của đời sống quốc tế và cũng vì vậy cuốn sách của Ikeda không chỉ hấp dẫn đối với thanh niên Nhật Bản, đây cũng là một tài liệu thực sự bổ ích đối với giới trẻ Việt Nam. Trong đoạn kết ở Lời tựa của mình, Ikeda đã *"gửi đến bạn lời chúc chân thành nhất..., chúc bạn mạnh khỏe, tiến bước vững vàng và luôn thành công trong mọi nỗ lực của bạn"*.

MAI ĐẶNG HIÊN QUÂN

* DAISAKU IKEDA: *Con đường tuổi trẻ*. Nhà xuất bản Trẻ - 2005. 194 trang.

Lịch sử xã hội học*

Để đáp ứng nhu cầu học tập của sinh viên chuyên ngành xã hội học, năm 2005, Khoa Xã hội học thuộc Học viện Báo chí và Tuyên truyền, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, đã xuất bản cuốn giáo trình *Lịch sử xã hội học* của hai tác giả Bùi Quang Dũng và Lê Ngọc Hùng. PGS.TSKH Bùi Quang Dũng viết chương I, II, III, IV và TS Lê Ngọc Hùng viết chương V, VI, VII, VIII và Phụ lục, sách do Nhà xuất bản Lý luận Chính trị ấn hành.

Trong Lời giới thiệu, TS Phạm Đình Huỳnh đánh giá "Xã hội học ngày càng khẳng định vị trí và tầm quan trọng của mình trong công cuộc đổi mới và xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam", và sự

cần thiết của việc biên soạn sách về môn khoa học này "Trên thế giới sách về lịch sử xã hội học rất nhiều, nhưng chỉ một vài cuốn được dịch ra tiếng Việt. Nhu cầu tìm đọc sách về lịch sử xã hội học của cán bộ giảng dạy, nghiên cứu và sinh viên rất lớn. Nhưng các nhà xã hội học Việt Nam mới chỉ biên soạn được một số cuốn sách chuyên khảo..." (tr. 5).

Xã hội học là một môn khoa học xã hội tổng hợp và liên ngành. Điều này đòi hỏi giáo trình *Lịch sử xã hội học* phải cung cấp được những thông tin cơ bản, hệ thống về tiến trình ra đời các tư tưởng và các lý thuyết của xã hội học theo trật tự thời gian. Đồng thời *Lịch sử xã hội học* phải tính đến các yếu tố của bối cảnh lịch sử xã hội và lịch sử cá nhân tiêu biểu cho các trường phái xã hội học.

Với 8 chương và Phụ lục, giáo trình *Lịch sử xã hội học* đã "phân tích sự ra đời và phát triển xã hội với tư cách là một khoa học về các quy luật của mối quan hệ giữa con người và xã hội" (tr. 6). Chương I trình bày *Sự hình thành khoa học xã hội học*. Từ sự phân tích *Biến đổi xã hội*, *Các ý tưởng xã hội học* và *Phương pháp luận*, các tác giả cho rằng: Xã hội học ra đời trên cơ sở những tiên đề lịch sử và nhận thức nhất định: đó là sự phát triển xã hội và các trào lưu tư tưởng ở Tây Âu thế kỷ XVIII.

Chương II và III, giới thiệu những đóng góp lý luận và phương pháp luận của

* BÙI QUANG DŨNG - LÊ NGỌC HÙNG: *Lịch sử xã hội học*. Nhà xuất bản Lý luận Chính trị. Hà Nội - 2005. 228 trang.

Comte, Spencer và Mác trong việc xây dựng nền móng của xã hội học nửa cuối thế kỷ XIX ở Pháp, Anh và Đức. Tác giả đã phân tích và trình bày: Hai giai đoạn phát triển tư tưởng của Mác, lý luận về các hình thái xã hội, giai cấp và sự thống trị và các phương pháp của Mác.

Chương IV và Chương V, Phân tích sự đóng góp của Durkheim, Tonnies, Weber và một số tác giả khác trong lịch sử phát triển khoa học xã hội học cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX. Tác giả đã phân tích và làm rõ bối cảnh chính trị xã hội, các học thuyết chính trị, phương pháp và đóng góp của từng nhà xã hội học.

Chương VI và Chương VII, trình bày ngắn gọn lịch sử xã hội học ở một số nước châu Âu và Bắc Mỹ: *Xã hội học từ Pareto đến trường phái Frankfurt, Xã hội học Mỹ từ trường phái Chicago đến Harvard*. Tác giả đã phân tích các trường phái xã hội học: Trường phái Frankfurt và thuyết mâu thuẫn - phê phán; Trường phái xã hội học Chicago; Trường phái Chicago: thuyết sinh thái xã hội học; Trường phái Chicago: thuyết tương tác biểu trưng; và Trường phái Harvard với thuyết hệ thống xã hội của Talcott Parsons.

Chương VII, phân tích lịch sử hình thành và phát triển xã hội học Mác - Lênin trên cơ sở nghiên cứu một số tác phẩm cơ bản của Mác, Ăngghen, Lênin và một số công trình, sách, bài viết của các nhà khoa học xã hội ở Liên Xô, các nước Đông Âu: *Ba giai đoạn phát triển xã hội học Mác - Lênin; Sự khẳng định vị trí và vai trò của xã hội học Mác - Lênin ở Liên Xô và một số nước khác; và Xã hội học Mác - Lênin ngày nay*.

Tham khảo các bài tham luận trình bày tại Hội thảo khoa học "Các tư tưởng xã hội học trong các tác phẩm kinh điển của chủ nghĩa Mác - Lênin" do Trung tâm Xã hội học, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh tổ chức ngày 6/01/2005, tại Hà Nội, trong Phụ lục, tác giả đã phân tích Đặc trưng của phương pháp khoa học Mác và nêu lên những vấn đề cần "*Học tập phương pháp và lý luận xã hội học trong 'Bản thảo kinh tế - triết học năm 1844' của Các Mác*". Tác giả khẳng định: "... '*Bản thảo kinh tế - triết học năm 1844*' của Mác chứa đựng toàn bộ khung lý luận và phương pháp luận khoa học cần được nghiên cứu một cách hệ thống để không ngừng phát triển xã hội học mácxít". (tr. 217).

Cuốn Lịch sử xã hội học được các tác giả biên soạn để làm tài liệu giáo trình học tập và nghiên cứu, vì vậy, sau mỗi chương sách đều nêu một số chủ đề và câu hỏi kích thích sự tìm tòi khoa học của người học và người đọc.

Cuốn sách "*Lịch sử xã hội học*" chắc chắn sẽ mang lại cho độc giả những tri thức cần thiết về khoa học xã hội học. Ở đây, sự nỗ lực của PGS.TSKH Bùi Quang Dũng và TS Lê Ngọc Hùng được đánh giá cao. Chúng tôi trân trọng giới thiệu công trình này cùng bạn đọc.

VĂN ANH

Giới thiệu luận văn Thạc sĩ Xã hội học

- Tên luận văn: **Mô hình giáo dục vị thành niên ngoài trường học ở Việt Nam hiện nay**

Của học viên: Tống Mạnh Hùng

Người hướng dẫn khoa học: TS Bé Quỳnh Nga

Mục tiêu nghiên cứu:

Tìm hiểu thực trạng, nguyên nhân và những yếu tố tác động đến vị thành niên ngoài trường học. Phân tích ảnh hưởng của các môi trường giáo dục cơ bản tác động đến vị thành niên ngoài trường học nhằm bước đầu khắc họa mô hình giáo dục đối với vị thành niên ngoài trường học ở Việt Nam hiện nay, trên cơ sở đó đưa ra những dự báo và một số khuyến nghị nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục vị thành niên ngoài trường học.

Phương pháp:

Phương pháp phân tích tài liệu, thu thập và xử lý các kết quả nghiên cứu định lượng và định tính, các báo cáo khoa học, kết quả nghiên cứu có liên quan đến đề tài của các cơ quan, đơn vị, các tổ chức xã hội, tổ chức quốc tế đã xuất bản và công bố. Đề tài dựa trên nguồn số liệu từ cuộc Điều tra Quốc gia về Vị thành niên và Thanh niên Việt Nam (SAVY) do Tổng cục Thống kê, Bộ Y tế, WHO và UNICEF phối hợp thực hiện năm 2004.

- Phỏng vấn sâu thu thập thông tin định tính để nhằm tiếp cận vấn đề nghiên cứu một cách đầy đủ và sâu sắc, phỏng vấn 15 trường hợp.

Phần nội dung chính gồm 3 phần:

Phần I: Trong phần này, tác giả trình bày các vấn đề: tính cấp thiết của vấn đề nghiên cứu; lịch sử vấn đề nghiên cứu; mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu; đối tượng và phạm vi nghiên cứu; khung lý thuyết và giả thuyết nghiên cứu; phương pháp nghiên cứu; ý nghĩa của đề tài và kết cấu của luận văn.

Phần II: Nội dung nghiên cứu

Chương 1: Cơ sở lý luận, phương pháp luận và cơ sở thực tiễn của đề tài.

I. Cơ sở lý luận nghiên cứu

1. Một số khái niệm
2. Cơ sở lý thuyết nghiên cứu

II. Phương pháp luận

Chương II: Thực trạng vị thành niên ngoài trường học ở Việt Nam hiện nay

I. Tình hình vị thành niên Việt Nam

1. Tình hình vị thành niên

2. Tình hình vị thành niên ngoài trường học

II. Nguyên nhân vị thành niên ngoài trường học

1. Nguyên nhân từ phía gia đình

2. Nguyên nhân từ phía nhà trường và bản thân cá nhân

3. Khả năng đáp ứng cơ sở vật chất để học tập

III. Những tác động xã hội đối với vị thành niên ngoài trường học

Chương III: Môi trường giáo dục tác động đối với vị thành niên ngoài trường học ở Việt Nam hiện nay.

I. Giáo dục gia đình và vị thành niên ngoài trường học

II. Truyền thông đại chúng và vị thành niên ngoài trường học

III. Các tổ chức phi quốc tế, tổ chức phi chính phủ và vị thành niên ngoài trường học

Phần III: kết luận và một số kiến nghị

Luận văn bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án Thạc sỹ Xã hội học, Cơ sở đào tạo Sau đại học, Viện Xã hội học, ngày 26 tháng 10 năm 2005.

• Tên luận văn: **Mạng lưới xã hội trợ giúp người cao tuổi**

Của học viên: Lê Thị Hải Hà

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Bùi Thế Cường

Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu:

- Tìm hiểu các mạng lưới xã hội của người cao tuổi, đồng thời làm rõ sự trợ giúp xã hội từ các mạng lưới xã hội đó đối với người cao tuổi. Từ đó đề xuất khuyến nghị nhằm củng cố mối liên hệ giữa người cao tuổi và các mạng lưới xã hội của họ cũng như nâng cao năng lực trợ giúp xã hội của các mạng lưới xã hội đối với người cao tuổi.

- Nghiên cứu cơ sở lý luận và phương pháp luận phục vụ cho mục tiêu nghiên cứu của đề tài

- Mô tả các mạng lưới xã hội của người cao tuổi.

- Nghiên cứu sự trợ giúp xã hội của các mạng lưới xã hội đối với người cao tuổi

- Đưa ra khuyến nghị về giải pháp nhằm củng cố mối liên hệ giữa người cao tuổi và các mạng lưới xã hội của họ cũng như nâng cao năng lực trợ giúp xã hội của mạng lưới xã hội đối với người cao tuổi.

Phương pháp nghiên cứu:

- Đề tài sử dụng phương pháp phân tích thứ cấp kết quả 2 cuộc Nghiên cứu định lượng người cao tuổi đồng bằng sông Hồng năm 1996 và Nghiên cứu định tính người cao tuổi năm 2000.

Phần nội dung chính gồm 3 phần:

Phần I: Tác giả trình bày các vấn đề như tính cấp thiết của đề tài; tình hình nghiên cứu của đề tài; mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu; đối tượng, khách thể và phạm vi nghiên cứu; giả thuyết, khung lý thuyết và hệ biến số nghiên cứu; phương pháp nghiên cứu; ý nghĩa của nghiên cứu; kết cấu của luận văn.

Phần II: Nội dung

Chương 1: Cơ sở lý luận và phương pháp luận

1.1 Định nghĩa và thao tác hóa khái niệm

1.2 Lý thuyết tiếp cận: Lý thuyết về mạng lưới xã hội

1.3 Kiểu xã hội, Phúc lợi xã hội và Mạng lưới xã hội

Chương II: Mạng lưới xã hội của người cao tuổi

2.1 Gia đình

2.2 Họ hàng

2.3 Bạn bè

2.4 Làng xóm

2.5 Đoàn thể, quần chúng và các Hội, Câu lạc bộ

Chương III: Mạng lưới xã hội với trợ giúp xã hội người cao tuổi

3.1 Trợ giúp tinh thần

3.2 Trợ giúp phương tiện

Phần kết luận và khuyến nghị:

Luận văn bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án Thạc sỹ Xã hội học, Cơ sở đào tạo Sau đại học, Viện Xã hội học, ngày 26 tháng 10 năm 2005.

TRÊN GIÁ SÁCH CỦA NHÀ XÃ HỘI HỌC

Tap chí Xã hội học đã nhận được sách của các nhà xuất bản, các tác giả sau đây gửi tặng.

Cám ơn các nhà xuất bản, các tác giả và trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

TẠP CHÍ XÃ HỘI HỌC

- ĐINH VĂN AN, VÕ CHÍ THÀNH: **Thể chế - cải cách thể chế và phát triển: Lý luận và thực tiễn ở nước ngoài và Việt Nam.** Nxb Thống kê. Hà Nội. 2002. 324 tr.
- NGUYỄN ĐỨC BÌNH (chủ biên): **Góp phần nhận thức thể giới đương đại.** Nxb Chính trị Quốc gia. 2003. 509 tr.

- VŨ NGỌC BÌNH: **Phòng chống buôn bán và mại dâm trẻ em.** Nxb Chính trị Quốc gia. 2004. 298 tr.
- NGUYỄN HỒNG DƯƠNG: **Tôn giáo trong mối quan hệ văn hóa và phát triển ở Việt Nam.** Nxb Khoa học xã hội. 2004. 393 tr.
- TÔ XUÂN DÂN, VŨ TRỌNG LÂM: **Cơ chế chính sách đặc thù phát triển thủ đô Hà Nội.** Nxb Khoa học kỹ thuật. 2003. 303 tr.
- VŨ THU GIANG, TRẦN THỊ THU (chủ biên): **Lao động nữ trong khu vực phi chính thức ở Hà Nội: Thực trạng và sự lựa chọn.** Nxb Thống kê. 1999. 184 tr.
- HỒ SĨ HẬU, NGUYỄN SƠN THỦY, NGUYỄN HUY TIẾN: **Một số quy định về chính sách quản lý sắp xếp ổn định dân cư tại các khu kinh tế - quốc phòng và nền kinh tế mới.** Nxb Chính trị Quốc gia. 2003. 171 tr.
- NGUYỄN MẠNH HÙNG: **Chiến lược - Kế hoạch - Chương trình đầu tư phát triển kinh tế, xã hội Việt Nam đến năm 2010.** Nxb Thống kê. 2004. 872 tr.
- NGUYỄN NGỌC HIẾN: **Các giải pháp thúc đẩy hành chính ở Việt Nam.** Nxb Chính trị Quốc gia. 2001. 211 tr.
- JA'NOS KORNAI, KAREN EGGLESTON, NGUYỄN QUANG A (dịch): **Chăm sóc sức khỏe cộng đồng - phúc lợi. Lựa chọn và đoàn kết trong chuyển đổi : Cải cách khu vực y tế ở Đông Âu.** Nxb Văn hóa -Thông tin. Hà Nội. 2002. 386 tr.
- ALAIN LETOURMY: **Quản lý phi tập trung đối với hệ thống bảo hiểm xã hội và cơ chế huy động sự tham gia của người dân vào việc quản lý hoạt động bảo hiểm xã hội - một mô hình phù hợp với các nước có thu nhập thấp.** Nxb Thành phố Hồ Chí Minh: Trung tâm nghiên cứu Khoa học Quốc gia. 2003. 17 tr.
- LÊ BỘ LĨNH: **Chủ nghĩa tư bản hiện đại - khủng hoảng kinh tế và điều chỉnh.** Nxb Khoa học xã hội. 2002. 698 tr.
- VŨ MẠNH LỢI: **Bạo lực trên cơ sở giới: Trường hợp Việt Nam.** Nxb Ngân hàng thế giới. 1999. 52 tr.
- LÊ CHI MAI: **Cải cách dịch vụ công ở Việt Nam.** Nxb Chính trị Quốc gia. 2003. 457 tr.
- NGUYỄN VĂN MUÔN: **Một số kết quả nghiên cứu trẻ em lao động sớm tại thành phố Hồ Chí Minh: tháng 5/1997.** Nxb Đại học Quốc gia. 1997. 16 tr.
- PHẠM THÀNH NGHỊ, VŨ HOÀNG NGÂN (chủ biên): **Quản lý nguồn nhân lực ở Việt Nam: một số vấn đề lý luận và thực tiễn.** Nxb Khoa học xã hội. 2004. 435 tr.
- NGUYỄN VĂN THANH: **Tổ chức hoạt động phi chính phủ nước ngoài ở Việt Nam.** Nxb Chính trị Quốc gia. 1995 . 280 tr.
- NGÔ THUYẾT TÙNG, LA PHONG (dịch), ĐÀM XUÂN TẢO (hiệu đính): **Kinh tế tri thức - xu hướng mới của thế kỷ XXI.** Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội. 2001. 299 tr.

- **TRẦN THỊ THU: Tạo việc làm cho lao động nữ trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa phân tích tình hình tại Hà Nội.** Nxb Lao động xã hội. 2003. 227 tr.
- **TRẦN VĂN TÙNG: Chất lượng tăng trưởng nhìn từ Đông Á.** Nxb Thế giới. 2003. 255 tr.
- **BỘ Y TẾ, TỔNG CỤC THỐNG KÊ, UNICEF, WHO: Điều tra Quốc gia về vị thành niên và thanh niên Việt Nam.** 2005. 112 tr.
- **DỰ ÁN HỖ TRỢ QUẢN LÝ TÀI NGUYÊN NƯỚC VIỆT NAM ÔXTRÂYLIA: Sổ tay hướng dẫn tư vấn cộng đồng trong tiến trình ra quyết định và lập kế hoạch.** 2002. 51 tr.
- **NHÓM HÀNH ĐỘNG CHỐNG ĐÓI NGHÈO (PTF) : Đánh giá nghèo có sự tham gia của cộng đồng tại Nghệ An.** Nxb Lao động xã hội. 2003. 81 tr.
- **NHÓM TƯ VẤN CÁC NHÀ TÀI TRỢ CHO VIỆT NAM: Báo cáo cập nhật tình hình phát triển và cải cách kinh tế của Việt Nam.** 2003. 35 tr.
- **NXB CHÍNH TRỊ QUỐC GIA: Về tài nguyên đất đai và phát triển nông nghiệp, nông thôn.** Hà Nội. 2003. 224 tr.
- **NXB CHÍNH TRỊ QUỐC GIA: Chủ nghĩa xã hội kinh nghiệm của Việt Nam. Kinh nghiệm của Trung Quốc.** Hà Nội. 2001. 476 tr
- **NXB THỐNG KÊ: Thực trạng doanh nghiệp qua kết quả điều tra (năm 2001, 2002, 2003).** 2003. 627 tr.
- **TỔNG CỤC THỐNG KÊ, UNICEF: Số liệu thống kê xã hội những năm đầu thế kỷ 21.** Nxb Thống kê. 2004. 351 tr.
- **TRUNG TÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN QUỐC GIA: Kinh tế học phát triển - những vấn đề đương đại.** Nxb Khoa học xã hội. 2003. 440 tr.
- **TRUNG TÂM NGHIÊN CỨU VIỆT NAM - ĐÔNG NAM Á: Văn hóa Nam Bộ trong không gian xã hội Đông Nam Á.** Nxb Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh. 2000. 318 tr:
- **ỦY BAN QUỐC GIA DÂN SỐ - KẾ HOẠCH HÓA GIA ĐÌNH, VIỆN XÃ HỘI HỌC: Nghiên cứu các yếu tố quyết định sự hình thành chuẩn mực dân số - sức khỏe sinh sản trong xã hội Việt Nam hiện nay: kết quả khảo sát.** 2002. 270 tr.
- **VIỆN NGHIÊN CỨU TRUNG QUỐC: Trung Quốc 25 năm cải cách - mở cửa: Những vấn đề lý luận và thực tiễn (Kỷ yếu hội thảo).** Nxb Khoa học xã hội. Hà Nội. 2004. 769 tr.